

**Dr. Mazsu János, a debreceni hagyományok, értékek, a városhoz köthető hungarikumok
azonosításával, rendszerezésével, a Debreceni Értéktár Bizottság működésével
kapcsolatos koordinációért, és az ehhez kapcsolódó marketingért felelős tanácsnok
beszámolója**

Jelen beszámolóban arról tájékoztatom a Tisztelt Közgyűlést, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltaknak, illetve a 2014 novemberében történő megválasztásomkor meghatározott feladatoknak megfelelően tevékenységgel 2016. évben milyen formában és területeken segített az Önkormányzat munkáját.

**I. A DEBRECENI ÉRTÉKTÁR ALAPTEVÉKENYSÉGE KÖRÉBEN
VÉGZETT TEVÉKENYSÉG:**

A Debreceni Értéktár Bizottság (a továbbiakban: DÉB) 2016-os ülései és határozatai az értéktárba további értékek befogadásáról

2016. 02. 26.

Elfogadott javaslatok:

77/2016. (02.26.)	Hódos Imre olimpiai bajnok birkózó életműve
78/2016. (02.26.)	Mogyoróssy Győző olimpikon tornász életműve
79/2016. (02.26.)	Mogyorósi-Klencs János olimpikon tornász életműve
80/2016. (02.26.)	Gyarmati Olga olimpiai bajnok atléta életműve
81/2016. (02.26.)	Törös Olga olimpiai bronzérmes tornász életműve
82/2016. (02.26.)	Debreceni cseréppipa
83/2016. (02.26.)	Józsaai pálinka és pogácsa verseny
84/2016. (02.26.)	Hajdúsági funkcionális fafaragó-művészet

Függőben lévő javaslatok:

Bolya Gergely Tündérműhelye
Debreceni Keszegsütő

2016. 10. 11.

Elfogadott javaslatok:

85/2016. (10.11.)	Békési Sándor tornászolimpikon életműve
87/2016. (10.11.)	Tarányi József olimpiai bajnokságon 5. helyezett birkózó életműve
88/2016. (10.11.)	Veres Győző világ- és Európa-bajnok olimpiai bronzérmes súlyemelő életműve
89/2016. (10.11.)	Kis-Tóth Sándor tornászolimpikon életműve
90/2016. (10.11.)	Color együttes

- 91/2016. (10.11.) Lux együttes
- 92/2016. (10.11.) Debrecen Dixieland Jazz Band
- 93/2016. (10.11.) Váradi László és Váradiné Nagy Katalin
bőrművesek munkássága
- 94/2016. (10.11.) Hajdúthonet termékcsalád (Sellaton Design
Bútoripari Kft.)
- 95/2016. (10.11.) Kacsás díszkút

Ugyanezen az ülésen a magyar nemzeti értékekről és a hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény keretei között beadott javaslatokon túl a DÉB China Tibor főépítész kezdeményezését támogatva új kategóriát nyitott jövőbeni értékfeltáró és értékmentő-gondozó tevékenysége kiszélesítésére. A főépítész 5 pontos javaslatot nyújtott be, amelyben kérte, hogy a Debreceni Értéktár a város urbanisztikai (építészeti, településszerkezeti és telekszerkezeti) örökségét fogadja be. **Az Értéktár állásfoglalása: befogadja és nyilvántartja a város urbanisztikai örökségét**, valamint azon épületeket, melyek helyi- illetve országos védettség alatt állnak.

Továbbá kezdeményezést tett a már lebontásra került épületek egyes fragmentumait, ornamenseit, vasszerkezeteit megőrző anyagok elhelyezésére, kiállítási formában. Más történeti emlékekhez kapcsolódóan lehetne végleges megoldást találni azok elhelyezésére egy arra méltó, alkalmas közegben, amelyre a későbbiekben a város vezetésével egyetértésben tehetne javaslatokat a Debreceni Értéktár. **(Városi Lapidárium)**

A DÉB aktívan pártfogolni kívánja, hogy a nagy múltú KELETTERV hetven évre visszamenőleg egyben megőrzött városfejlesztési tervdokumentációja a város rendelkezése alá kerüljön, egybegyűjtve, rendszerezve. Ez olyan szellemi érték, mely megkívánja a közösségi értékkel nyilvánítást, a közösségi szolgáltatássá alakítást. A DÉB kezdeményezi, hogy kulturált körülmények közé kerülve, számítógépes formában feldolgozva, hozzáférhetővé váljon bárki számára mintegy a város nyújtotta szolgáltatásként.

A javaslatok, a részletes indoklás és az elfogadott helyi értéket dokumentációja

megtekinthető: <http://debrecenimuvkozpont.hu/kulturkozpont/debreceniertehtar>

II. TÁJÉKOZTATÓ DEBRECENI ÉRTÉKTÁR 2016. ÉVI BEMUTATKOZÓ, ÉRTÉKGONDOZÓ, KAPCSOLATÉPÍTŐ RENDEZVÉNYEIRŐL

1. **május 5-8.** A Debreceni Értéktár ez évben mindenek előtt a **székelykeresztúri Hungarikum Konferencián** vett részt.
Bemutakozásunk alkalmával *debreceni tematikájú kiállítást* is rendeztünk a helyi múzeumban, ahol elsősorban népművészeti értékeinket tártuk a nagyközönség elé, rövid ott tartózkodásunk ideje alatt.
2. **május 14.** A Tímárházban **Pipnap**-ot rendeztünk a helyi értékek közé sorolt hírneves *debreceni cseréppipa* értékeinek felidézése okán, együttműködő partnerünk a Debreceni Pipaklub volt. Pipaszívó verseny, pipa kiállítás, történeti előadás és közös főzés tarkította az igazán hangulatosra sikeredett napot.

3. **május 20.** A **Tiszafüredi Értéktár bemutatkozó kiállítására** került sor Debrecenben, mely kiállítás június 24-ig volt látogatható a Tímárházban. Ennek a programnak az apropóját az adta, hogy a tavalyi évben a mi értéktárunk mutatkozott be Tiszafüreden a Polgármesteri Hivatal dísztermében és most viszonzták ezt a baráti gesztust.
4. **szeptember 9-11.** Budapesten, a **Szarvasmarha Fesztiválon** népszerűsítettük civis értéktárunk munkáját, annak elfogadott értékeit a Vajdahunyd várában. A rendezvényre a Debreceni Művelődési Központot hívták meg a szervezők, ám kihasználva a hely adta lehetőségeket, bemutattuk az Értéktár tevékenységét is, többek között népművészeti termékeinkkel, molinókkal, játszóházi foglalkozásokkal vettünk részt a rendezvényen.
5. **szeptember 17.** Az előző fesztiválon elért sikerek alapján meghívást kaptunk a **Nagycsaládos Fesztiválra**, melyre a Vasúttörténeti Emlékparkban került sor. A Hungarikummá nyilvánított debreceni páros kolbásszal, transzparenszekkel, jellegzetes kézműves foglalkozásokkal és néptáncbemutatóval kedveskedtünk az oda érkező vendégeknek, nagy sikert aratva ezzel a látogatók körében. A program lebonyolítása után a Nagycsaládosok Egyesülete külön elismerő levélben köszönte meg városunk polgármesterének a Debreceni Értéktár közreműködését.
6. **szeptember 23- 25.** A DÉB megjelent standdal a debreceni **Zamat és Pálinka Fesztiválon** is, a Nagyerdei Stadionban.
A három nap során gondot fordítottunk arra, hogy városunk lakossága minél szélesebb körben tájékozódjon a Hungarikummá vált debreceni pároson túl is a már civis értéktárba eddig felvett értékekről, a munkánk jelentőségéről, fontosságáról.
7. **október 26.** „*Tetszik Debrecen városának*” (Basic Debrecen) szerkesztőbizottságának alakuló ülése. A szerkesztőbizottságba utólag két tag került még be, Juha Enikő és Medgyesi Gergely. Szabadi István nem tudta elvállalni a felkérést.
8. **november 10. délelőtt**, Nagyvárad – Egyeztetés a 2017-es Szent László napok szervezőivel a DÉB megjelenéséről a nagyváradai fesztiválon.
9. **november 10. délután**, Nagyvárad – Megbeszélés a partiumi értéktárak vezetőivel az együttműködés kialakításáról. Megállapodás arról, hogy a DÉB módszertani és koordinációs támogatást nyújt erdélyi partnereinek.
10. **november 25. Feltárulnak a városháza titkai** c. kamara kiállítás a városházán, a felújított Értéktár szárnyban. A kiállítás célja a város jó (ön)kormányzati hagyományainak, megújítva követhető városvezetői és köztisztviselői értékeinek felmutatása. A kiállítás megrendezésében a DÉB partnerei voltak: Csokonai Színház, Déri Múzeum, Magyar Nemzeti Levéltár Hajdú-Bihar Megyei Levéltára, Méliusz Juhász Péter Könyvtár, Vojtina Bábszínház. (A kiállítás március elejéig megtekinthető!)

III. A TANÁCSNOKI MUNKÁMHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK 1.

SZAKMAI SZERKESZTÉS

2016 decemberében jelent meg a Debrecen bemutató új díszalbum a város 21. századi fejlesztési filozófiája és a közelmúltban elért fejleményeket is figyelembe vevő koncepció alapján. A 250 oldalas reprezentatív album szövegeit az adott területek legjobbnak tekintett szakértői írták, a képanyag válogatásának és szerkesztésének alapjául a Kölcsény-ösztöndíjas Máthé András és a Debreceni Fotóklub 2016-ban készült 500 darabos fotóanyaga szolgált, amely teljes egészében rögzítette a kiadás évében Debrecen sokszínű, fejlődő arculatát. A teljes fotóanyag hagyomány teremtenő digitális időkapuszulába kerül.

IV. A TANÁCSNOKI MUNKÁMHOZ KAPCSOLÓDÓ TEVÉKENYSÉGEK 2.

DEBRECEN NYUGVÓ ÖRÖKSÉGÉNEK FELTÁRÁSA KERETÉBEN AZ ŐRVÁROS KÖZALAPÍTVÁNY ÁLTAL KOORDINÁLT DEBRECENI KATONAI EMLÉKHELY /DKE/ PROGRAM

Rövid célmeghatározás

Debrecen tárgyi-szellemi kulturális örökségének különleges részét képezi katonai kulturális öröksége. A város múltjából fakadóan ez az örökség egyaránt kiemelkedő szeletét képezi nemzeti és egyetemes kultúránknak is. Fenntartása, gondozása erősíti helyi öntudatunkat, nemzetösszetartó erővel bír. Kulturális örökségünk ezen része („Debrecen nyugvó/kegyeleti katonai/honvédelmi öröksége”) mostanra jutott el a jó értelemben vett újrapozícionálás stádiumába, hogy *méltó helyre kerüljön a nemzeti közösségi emlékezetben, elősegítve a hazafias és lokálpatrióta kötődést egyaránt.* Ezért dolgoztuk ki a „Debreceni Katonai Emlékhely” (a továbbiakban: DKE) programot, amely célja a város és környezete területén található valamennyi katonai kegyeleti reprezentációs létesítmény egységes kezelése, gondozása és tudományos alapozottságú, hagyományőrző, de a 21. század infokommunikációs lehetőségeit is alkalmazó bemutatása a szűkebb és tágabb közösségnek. A program további célja a debreceni kötődésű honvédségi értékek és példamutató katonai hagyományok beemelése a futó nemzetközi programokba (1914-1918) is, valamint bekapcsolódás a nemzetközi közösség hadi kegyeleti és hagyományápoló tevékenységébe.

Indoklás

Debrecen és vonzáskörzete számos más tényező mellett **egyedi abban az értelemben, hogy kizárólagosan katonai temetkezési célra létrehozott és annak meg is őrzött temetőkkel rendelkezik (Hősök Temetője, Orosz Hadifogoly Temető). A katonai temetők mellett több ezer hadisír található Debrecen Köztemetőjében és más temetkezési helyein.** A katonai kegyeleti helyek, a Debrecenben található katonai vonatkozású emlékművek, köztéri szobrok és emlékpontok egységes kezelése alkalmas arra, hogy a közösség valóban teljes és több vonatkozásában páratlan honvédelmi örökséget egész nagyságában és jelentőségében tárja a város és a nemzet közössége elé. Ekkor mutatható fel az a máig élő és érvényesülő cívis hagyomány, amelyben:

- a városban állomásozó és városhoz kötődő katonai alakulatok és a civil társadalom között évszázadok óta kialakult, s amelyet a mai helyőrség méltó módon képvisel,
- a honvédelem, a hazafiasság kérdésében a városban kiemelkedő értékévé válhatott a keresztény-zsidó együttműködés és szolidaritás (izraelita temető hadi sírjai)
- az ellenfelet halála után tiszteletben tartó, sajátos bajtársiasság, amely tükröződik a debreceni katonai temetőkben, ahol saját hőseink mellett nyughatnak különböző történelmi időszakban szövetséges és ellenfél nemzetek katonai halottai („A HALOTT KATONA NEM ELLENSÉG”).

A debreceni katonai kegyeleti helyek ez utóbbi vonása teszi alkalmassá a tervezett Debreceni Katonai Emlékhelyet arra, hogy nemzetközi együttműködés alkalmas objektuma is legyen.

A DKE TERVEZETT RÉSZEI

- Katonai temetők (két kizárólagos, a jelenlegi határokon belül egyedülállóan katonai temető)
- Más debreceni temetőkben nyugvó katonák sírjai
- Pantheon (Hősök Temetője)
- Debreceni Katonai Emlékművek, jelzett csatahelyszínek
- Látogató Központ (Hősök temetőjében tervezett)
- Virtuális Látogatóközpont - Integrált debreceni katonai kegyeleti adatbázis (GIS rendszerű publikálással)

A MEGSZEREZHETŐ MINŐSÍTÉSEK:

- **Nemzeti sírkert (katonai temetőknek) – Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság**
- **Nemzeti Emlékhely** – Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság
- **Történelmi Emlékhely** – Nemzeti Örökség Intézete
- **Katonai Emlékpark** – A Honvédelmi Miniszter kompetenciája

PÁLYÁZAT BENYÚJTÁSA

A Honvédelmi Minisztérium Hadtörténeti Intézet és Múzeum a Magyarországon fellelhető világháborús hadisírok rendbehozatalához szükséges költségvetési eszközök biztosításáról szóló 1551/2016. (X.13.) Korm. határozatban kapott felhatalmazás alapján pályázatot írt ki a Magyarországon található I. világháborús hadisírok és emlékművek rendbetételére, felújítására, helyreállítására.

A pályázat keretében az elhanyagolt, forráshiány miatt nem megfelelően gondozott I. világháborús hadisírok és emlékművek állagmegőrző karbantartására és felújítására van lehetőség.

A Debreceni Katonai Emlékhely program munkálatai alapján az Önkormányzat a Nagy Háború centenáriuma kiírt Pályázatot nyújtott be „**Honvédtemető és Hősök Temetője Rekonstrukciója, Debreceni Köztemető Hadisírgjainak helyreállítása, és a volt Hatvan Utcai temető területén kialakított emlékpark kialakítása**” címmel.

A pályázat reményeink szerint lehetővé teszi önkormányzatunk számára, hogy a Debreceni Katonai Emlékhely Program keretében az I. világháborús hadisírok és emlékművek felújítására állami támogatást vegyen igénybe.

V. DÉB ELŐKÉSZÍTETT CÉLPROJEKTJEI, 2017

„Tetszik Debrecen városának...”

(Évszázadokon keresztül, ha a város vezetése megvalósítani vagy támogatni akart valamit, ereje, befolyása, a vezetés hite folytán csak ezzel a formulával indokolta döntését...)

1. Projekt: Debrecen közösségi és közhatalmi jelképrendszerének feltárása

Cél: feltárni, szisztematikusan összegyűjteni és rendszerezni, annotálva archiválni a cívis város története során kialakult, a közösség közhatalmi működésével, kormányzásával, kiváltságos közjogi állásával kapcsolatos alapfogalmakat, a városi közhatalom tárgyi, szabályozási/protokolláris jelképeit, azok közösségi identitást, közösségi emlékezetet befolyásoló hatásmechanizmusait.

Műfaj: Enciklopédikus katalógus (hagyományos és számítógépes)

Operatív cél: a város közhatalmi tisztségeinek, testületeinek működésével kapcsolatos újraértelmezés, protokolláris újraszabályozás fogalmi/jelképi feltételeinek megteremtése

Közzététel módja: print, digitális, tárgyi/vizuális rekonstrukció

2. Projekt: Mit jó tudni Debrecen hagyományairól? (Basic Debrecen)

Cél: összegyűjteni, válogatni és publikálni amit tudni illik/jó/célszerű Debrecenről, a cívis hagyományokról, amit jó lenne, szeretnénk, ha tudnának Debrecenről a város határain belül és túl.

Műfaj: szöveg-, hanganyag és dokumentumválogatás

Operatív cél: specifikus számítógépes adatbázis kifejlesztése

Publikáció módja:

- a) adatbázis, keresőmotorral, netes publikáció (fix ajánló rendszerrel)
- b) 'Basic Debrecen' applikáció
- c) hagyományos szöveggyűjtemény, kiegészítő digitális adathordozóval (teljes változat) - célcsoport: művelt/érdeklődő debreceni polgárok, más érdeklődők

- d) előző oktatási célra – konzultáció KLIKK, Szakképzési Központ (ajánlott formátum, szűkítő válogatás szempontjai stb.)
- e) Top10/20: populáris formátum (print, digitális)
- f) „Beszélj cívisül” kiskaté